

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Štev. 5.

V Ljubljani, dne 2. januarja 1914.

Leto IX.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo in
upravnništvo:
Kopitarjeva ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . 2.—
četrtletna . . . 1.—
Posamezna št. „ 0.—

† Dr. Ignacij Žitnik.

Nedeljo zvečer smo prejeli iz sanatorija »Leoninum« žalostno vest, da je zatisnil oči dr. Ignacij Žitnik, eden najpridnejših, najboljših in najznačilnejših slovenskih publicistov, politikov in kulturnih delavcev.

Dr. Žitnik je bil rojen 24. novembra 1857 l. v Zagradcu na Dolenjskem. Po gimnazijskih študijah je stopil v ljubljansko bogoslovnico; v duhovnika je bil posvečen 7. julija 1883. Služboval je nato kot kaplan od leta 1883. — 1886. v Šent Jerneju, potem od jeseni leta 1886 do marca 1887 v Dobrničah na Dolenjskem in bil leta 1887 imenovan za stolnega vikarja v Ljubljani, kjer je ostal do leta 1892.

L. 1892 je šel v Rim študirat v Animo filozofijo. Študiral je dve leti, napravil doktorat in se vrnil nazaj v Ljubljano. V Ljubljani je bil nato imenovan v kaznilnico na Gradu za kurata, kjer je ostal do potresa leta 1895. Ko se je to leto kaznilnica na Gradu opustila, je izstopil iz službene obveze tudi dr. Žitnik in se posvetil od tega časa popolnoma političnemu delovanju.

L. 1907 je postal častni kanonik (monsignor), leta 1910 pa stolni kanonik in konzistorialni svetnik.

Dr. Žitnik je bil bolan veliko časa. Že pred 25 leti je začel bolehati na želodčni bolezni, ki se je zadnja leta razvila v želodčnega raka in ga v lepi moški dobi, starega 56 let pahnila v zgodnji grob.

Pokojnik je ena najpopularnejših političnih osebnosti v naši domovini.

Kdo ni občudoval njegove pridnosti? Kot zastopnik državnega in deželnega zbora je bil poznan pri vseh uradih, za vsakega svojega volivca se je brigal, vsako naročilo je vestno sprejel in je, če le mogoče, izpolnil. Tudi do političnih nasprotnikov je bil vedno koncilianten, ustregel vsakemu in pomagal vsakemu, kjer je mogel. Letal je po Dunaju, po Ljubljani, po Trstu od urada do urada, posredoval, prosil in tako dolgo pritiskal, da je slednjič dosegel. Obračali so se nanj ne samo volivci njegovega okraja, ampak cele dežele, zlasti v vojaških zadevah. Ljudje so imeli vanj neomajno zaupanje in dobival je toliko pisem od vseh strani, da je večkrat rekel, da bo treba samo za to posebnega tajnika, da bo njegova pisma odpiral.

Bil je široko izobražen mož. Nabačil si je veliko literaturo državnopravnih in socialno političnih knjig, katere je vestno študiral in spopolnjeval svoje znanje. V spominu je imel cel arsenal imen, dogodkov, števil in letnic; zbral je v svojem duhu in zvrlel skupaj velik material, katerega je uporabljal v svojih govorih in časnikarskih spisih.

Žitnik je stopil v politično življenje jako mlad. V deželni zbor je bil izvoljen že leta 1889. V državni zbor je bil izvoljen l. 1897.

Kot politik je bil eden tistih, ki segajo iz konservativne dobe v novo ero S. L. S. Nastopil je v Klunovi dobi kot delaven publicist in žurnalist. Okvir konservativnih načel pa je bil zanj preozek in preveč stisnjen; zato se ni mogel nikoli vanj utesniti. Bil je mož modernega mišljenja, ki je temeljito proučeval reformatične pojave krščanskega socializma. Po Klunovi smrti je postal njegov naslednik.

Dr. Žitnik je bil kot človek odkritosrčen do skrajnosti, poznal ni nobene skrivnosti, vse je povedal tako, kakor mu je na misel prišlo in s pravim imenom. Bil je zelo temperamentne narave in koleričnega značaja. Imel je zlato srce pod raskovo skorjo. Bil je silno dobrega srca in odprtih rok. Po navadi je vse razdal in večkrat ni imel niti novčiča v žepu, ko je šel na Dunaj. Če ni mogel ljudem preskrbeti javne podpore, jim je pa dal iz svojega.

Tako je bil dr. Žitnik eden najbolj spoštovanj in priznanj vrednih politikov. Njegov delokrog je bil velik in njegova pridnost vzgledna. Zmeraj je bil na delu, zmeraj zaposlen. Dr. Žitnik je kot politik in kot narodni delavec se bavil zlasti s podrobnim delom in je v tem oziru naravnost vzor ljudskega zastopnika. Pribiti moramo, da je ravno s tem neizmerno koristil ugledu S. L. S. Njegova smrt je naredila v vrstah katoliških kulturnih delavcev in politikov veliko vrzel in veliko praznoto.

Slava dr. Žitnikovemu spominu, naš narod pa ne pozabi nikdar plemenitega moža, ki je zanj delal in tudi v delu zanj umrl.

Gospod Nace.

Političnemu trpinu v spomin.

Odkar sem ga poznal, je bil vedno enak.

Vedno je bil dolg, suh in košččen. Vedno je bil poslanec in časnikar, vedno je jezil čez to, kar je najraje delal. Vedno je bil pa tudi tista blaga duša, ki ni mogla nikomur ničesar odreči. Kadar je najbolj grdo gledal, je bil najbolj pripravljen, komu kaj dobrega storiti. Življenje ga ni v tem prav nič izpremenilo. Samo črni čop las nad čelom mu je zadnji čas osivel.

Vse življenje je posvetil politiki, in vendar ni bil politik. Bil je mehka, silno občutna duša, ki je reagirala kakor občutljiv instrument na vsak zunanji mik. Kar mu je zavrelo v srce, je butnilo iz njega brez krinke z vso odkritosrčnostjo. Svojih čustev v političnem življenju ni vladal. Politiki se merijo po tem, kar znajo povedati, a se tehtajo po tem, kar znajo zamolčati. Gospod Nace je mnogo vedel in znal tudi vse povedati. Tajnosti pri njem niso bile spravljene.

Bil pa je silno priden ljudski delavec. Kdo prešteje njegova tisočera pota, ki jih je naredil za svoje volivce? Kritičen ni bil, potegoval se je za vsakoga, ki je prišel do njega. Hvaležnosti vsled tega ni vedno žel. Njegova usoda dokazuje, da se političen nasprotnik s samo dobroto ne da pridobiti. Prepričanje je stvar razuma.

Gospod Nace pa je hotel ustreči vsem, vsem služiti, vsem dobrote skazovati. Sebe je pozabil, mislil samo na druge. Njemu življenje ni nudilo drugega vžitka, kakor da se je neprestano žrtvoval za druge. Ne-le žrtvoval, ampak tudi poruševal se je, da bi za druge kaj dosegel. Sam se je nešteto-krat imenoval berača, ki je hodil od vrat do vrat, od kljuka do kljuka in beračil za ljudi, ki so se njegovi pomoči priporočili. Pozabil je nase, dvignil roke in kakor otrok prosil kruha — za druge.

Kako je hodil po uradih!

Prišel je kakor senca kakor bi imel slabo vest, ker zopet prosil! Začel je pri vratarju, potem je zasledoval svojo zadevo skozi registraturo, skozi ekspedit, po tajništvu, preko stavbinskega urada, in slednjič je prišel k meni. »Ne bom motil ne zameri, le en trenutek, samo to zadevo če moreš. Če ne moreš, le povej pa bom šel.« In je pokazal listek in na listku številko, ki jo je zasledil na svojem potovanju po deželnem dvorcu. »Da boš lažje našel, sem poiskal številko akta.«

Jaz žalibog ne poznam nobenemu aktu številke. Gospod Nace jih je pa vedel, ne le pri deželnem odboru, tudi pri deželni vladi in pri ministrstvih. On je šel za številko iz Ljubljane na Dunaj in je zasledil vsako reč, potem pa je prosil, prosil, da bi kaj izprosil — za druge.

Prosil je tudi za take, ki niso bili vredni. Pa sem mu rekel: »Ne bo nič, stvar stoji tako in tako.« Na obrazu se mu je pokazala bolesta poteza, kakor bi ga z nožem ranil. »Saj vem, da me je cigan nalagal, pa bi mu le rad pomagal.« In šel je ter »ciganu« dal miloščino iz lastnega žepa!

Takega bomo težko še dobili, kakor je bil gospod Nace, tako zaupnega, tako darežljivega in mehkočutnega! Politika nas s skladivom obdeluje.

Pa je bil tudi hud gospod Nace! Zjezil se je nad nadležnim prosilcem in ga ozmerjal, da so iskre letele. In v tej jezi mu je vrgel denar ali karkoli, da ga potolaži. Nekoč je »ciganu« vrgel svojo suknjo in ko je ta izginil ž njo skozi vrata, je snel še ščipalnik z nosa in ga je vrgel za njim.

Nikoli se ni smejal. Od mladosti ni bil nikoli zdrav, in sledovi težkih bolečin so bili globoko zarežani v njegovem obrazu. Tudi pevec ni bil. Zapel je le včasih pri taroku, pa takrat je po navadi igro izgubil.

Njegov mučniški obraz se je le tedaj razjasnil, če je za svoje volivce kaj dosegel. Kakšna kapnica na Krasu, kak mostič ali kaka ponižna službica, ki jo je pridobil svojemu priporočencu — to je bilo edino veselje njegovega življenja.

Njegov največji ponos je bil, kadar je dobil v zbornici važno poročilo. Tako se ni nobeden vglobil v svoji referat. Dostojanstveno je v zadnjem zasedanju deželnega zbora vršil svojo vlogo kot predsednik finančnega odseka. Ko je delil referate, jih je pa največ sebi oddržal.

Najbolj zoprni so mu bili osebni napadi. Sam visoko izobražen, vseskozi mož stvarnega dela, je s studom obsojal vsako osebno žalitev. Bil je tako mehkega srca, da osebnih napadov ni mogel prenašati. Sovražil je laž, in kar vzklopelo je v njem, kadar se je boril proti njej. Ko je v zadnjem zasedanju deželnega zbora neki nasprotnik napadel deželno gospodarstvo, tedaj se je v zadnji klopi, kjer je sedel gospod Nace, slišalo neko godrnjanje. Kar naenkrat so knjige lopnile po tleh, papirji so frčali po zraku, in gospod Nace je z vzklikom: Kdo bo to poslušal? To je lumparijal! izginil iz zbornice in zaloputnil vrata za seboj.

In ko je v zbornici vstal dr. Krek in obračunal z nasprotniki radi brezprimo podlih osebnih njihovih napadov, tedaj so vstali poslanci našega kluba in v ogorčenih klicih dali duška svoji togoti. Ozračje v zbornici je bilo polno elektrike. Prasketajoči šrapneli so eksplodirali nad glavami potuhnjenih nasprotnikov. Tedaj je vstala tudi visoka postava gospoda Naceta. Pa bilo je preveč za njegovo rahlo srce. Sedel je zopet in tihe solze so ga oblike.

Tak je bil gospod Nace.

Kakor je živel, tako je tudi umrl. Njegova zadnja pot je bila v deželni stavbni urad, da še kaj izposluje svojim volivcem. Komaj je prišel v urad čez stopnjice Tu pa je tako oslabil, da ni več mogel sam domov. Spremili so ga na dom koder je legel, da več ne vstane drugam, kakor na pot v deželo smrtne sence.

Ni ga več nazaj, da bi iskal akte svojega volilnega okraja in priporočal svoje Notranje. Gotovo pa še zdaj misli nanje . . .

Gospod Nace, Bog Te živi na onem svetu!

Dr. E. Lampe.

Iz Bulgarije.

(Izvirni dopis.)

Tukaj živimo v času politične negotovosti. Danes še nikdo ne ve, kaj nam prinese jutrajšni dan. Vlada se trudi spraviti večino skupaj, ter vabi y ta namen razne opozicijske stranke — med njimi posebno zemljedelsko agrarno stranko kot najmočnejšo, da sklene ž njo kompromis. Neki pristaš »zemljedelske« stranke, zveden, star poljedelec se je izrazil z ozirom na ta vabila ob priliki strankarskega kongresa tako-le: »Sedaj ko nas potrebujejo, nam obetajo zlate hribe, a ko bi z našo pomočjo dosegli, česar si žele, dobimo mi — škorenj.«

»Zemljedelska« stranka ima sicer prav lepe točke v svojem programu; zato se je znatnemu številu volivcev v kratkem času prikupila. (V prejšnjem sobranju je štela ta stranka samo kakih pet poslancev, a sedaj je izvoljenih blizo desetkrat toliko »zemljedelcev«.) Glavne točke njenega programa so sledeče:

1. Odpiranje večernih ljudskih šol po vaseh. Ker so v Bulgariji vasi večinoma velike — po 50 do 100 in več hiš — in ima vsaka vas svojo občino, svojo župnijo in svojo šolo, je lahko otroke tudi ob večerih zbirati v šolo; sicer pa so take večerne šole namenjene tudi odraslim.

2. Število krčem ali gostiln po vaseh se mora skrajšati ali omejiti. Do sedaj je dosti krčem po vaseh, kjer se toči vino in »rakija«, a ne more se reči, da bi se pijančevalo. Bulgarski kmetje so trezni. V gostilnah se ne toči na litre ali politre, o »šefanih« še pojma nimajo, ampak naroča se in pije samo po čašah, ki so tudi malega obsega. Vendar hočejo »zemljedelci« še večjo breznost in štedljivost med ljudstvom imeti.

3. Sodnije naj uredjujejo hitro in brez znatnih stroškov za stranke. V ta namen bodo sodnije potujoče, t. j. v one vasi, kjer je več procesov, naj prihajajo sodniki, namesto da bi stranke hodile v oddaljena mesta k sodnijam pravice iskat. To je gotovo dobra misel.

4. Naj se uredi po zakonskih določbah, da se povzdigne religiozen ali verski duh med ljudstvom in da se preganjajo vsakršni hudobneži.

5. Narodna noša naj se ohrani! Razne pretirane mode se morajo opustiti! Res je, da se glede mod mnogopretirava, posebno po mestih. A po vaseh so začeli že zaničljivo gledati na narodno obleko, kakor na moško tako

PODPORNO DRUŠTVO DELAVCEV IN DELAVK
C. KR. TOBAČNE TOVARNE V LJUBLJANI
najvljudneje vabi k

PLESNEMU VENČKU

ki se vrši v soboto dne 17. januarja 1914 v veliki dvorani hotela Union v Ljubljani. Sodeluje godba c. in kr. 27. pešpolka kralj Belgijcev. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina za neude 1 krona, za ude 60 vinarjev. Narodne noše in dostojne maske dobro došle. Čisti dobiček je namenjen bolniškemu podpornemu zakladu.

NASLEDNIK KARDIN. RAMPOLLE.

Rim. Kot naslednik kardinala Rampolle se imenuje kardinal van Rossum, ki je bil papežev delegat na mednarodnem evharističnem kongresu na Dunaju.

— Dveletna vojaška služba, ki je bila za zdaj obljubljena, se vsled različnih odredb vojne uprave zopet zavleče, tako da se še nič ne ve, kdaj bodo naši vojaki ali vsaj večina njih samo dve leti služili.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Miha Moškerc. — Tisk Katoliške Tiskarne.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta šte. 24.

Priloge se slednja zdravila:
Balzam proti žilodolnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za žilodec, izvrstno, krepilo in slast do jedi pospešujoč sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper žilodoln' brz, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ogujvanju otrok in proti potanju nog, steklenica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicila: kolodij, za odstranitev kužnih oces in trde koži, steklenica 20 v.
Sladin' za otroke, štaka 60 v.
Tinktura za žilodec, odvajalno in žilodec krepilno sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotcev sok, izvrstni pripomoček proti kašlju, steklenica 1 krono.
Železnate vizo, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 90 v.

Varstvena znamka.

Peter Kozina & Ko.
Tovarna čevljev v Trzinu, Gorenjsko.

Najmodernejša podjetje monarhije. Otvoril sem lastno prodajalno Na drobno v Ljubljani na debelo Breg šte. 20 (Cojzova hiša).

Na vse prijatelje dobre kave!!!

Ste že poskusili kot pridelek pravi Franck'?

Dobite na mizo krepkejši ter barvovitejši zrvetek. Pravi le z „kavinim mlinčkom“ kot tovarniško znamko.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in najboljše potovati naj se obrnejo na **Simona Šmetelca** v Ljubljani Kolobovarske ulice 20. *Republika Pojasnila daje se brezplačno.*

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9
priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblik za gospode, dečke in otroke.
Novosti v konfekciji za dame.

Solidno izdelane
dežnike in solnčnike
priporoča
po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

Pozor, slovenska delavska društva!
Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini
Janko Češnik
(Pri Češniku) Ljubljana
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago za ženska in moška oblačila.
Postrežba poštna in zanesljiva.

Svoji k svojim!
A. LUKIČ
Ljubljana, Pred škofijo št. 19.
Konfekcijska trgovina
za dame, gospode, dečke in deklice se najtopleje priporoča.

Edina in najkrajša linija v Ameriko!
Samo 5 dni!
iz Hawre v New-York
francoska prekmorska družba.
Veljavne vozne liste (Šikarte) za franco-ko. linijo iz Hawre v New-York in listke za ovratak iz Amerike v staro domovino, po najnižji ceni!
in brezplačna pojasnila daje samo **ED. ŠMARDA**
potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 v hiši „Kmetске posojilnice“.

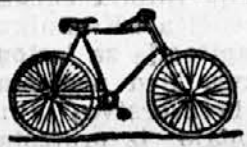
Največja in najstarejša tovarna lončenih peči in raznih lončenih izdelkov
Av gust Drelse, Ljubljana

Mnogokrat odlikovana.
Priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na **štedilna ognjišča in peči**
preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Župniščem, samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustrirani ceniki so na razpolago.

IVAN JAK IN SIN v Ljubljani,
Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih **voznih koles in šivalnih strojev**
— za rodbino in obrt. —

KUC

Zdravniško priporočeno **kritvoreča vino, daje moč in zdravje.**
Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po poštne povzetju K 4-50.
Edina zaloga **BR. NOVAKOVIĆ**
veletrgovina vina, vermuta, marsale, malage, konjaka, žganja itd.
LJUBLJANA.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven sp. dajatelj potrebščin.
F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.
Velika izber vezanin, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robov, ovratnikov, zavratno, volne, bombaža, suknaa itd.
Predt skanje in vezanje monogramov in vsa ovrstnih drugih risb.

„ZENIT“
Tovarne za asbestškriklj „ZENIT“
družba z om. zav. Mor. Žumberk
dobavljajo najboljši in najcenejši **krovski materijal**
Zastopnik: **ZAJEC & HORN, Ljubljana, Dunajska cesta 73**

Sladni čaj-zaitrk!
Kri! 50% prihranka in okusen zaitrk, južina! doseže oni, ki namesto kave, čaja, kaka, sladne kave, pijejo moko za otroke, so otroke b. lezi manj nevarne. Je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyev sladni čaj ima ime Sladin in Moč! je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 0.10 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih oseb. otrok zredil s sladnim čajem. O avne zaloge na Dunaju: ie-karne Trnkóczy: chönnbrunnerstrasse šte. 116. **Zdravje!** Josefstädter-strasse šte. 26, Kadetzkypfplatz šte. 4 V Gradcu: Sack-strasse šte. 4.
Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči b. tukaj na edenih tvrdki Trnkóczyjevih, istotako ugodne soube zaupanja vredni h oseb.

Naiboliša, naisigurnejša pril'ka za štedenie!

Ljudska Posojilnica
registrovana zadruža z neomejeno zavezo
v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6
pril'čje, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi **cela dežela Kranjska** in jih obrestuje po **4 3/4 0/0**
brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih obresti 4-75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštnohramnične položnice brezplačno na razpolago.
Načelstvo.